

ուր Թուանքչի լեռան շխթայածառը պատարելով,
նորա միջով ճանապարհ է բացել Զարարեայ եպիս-
կոսոսը: Այս ապացոյցները ես ընդօրինակել եմ
կամփջների և Կապի արձանագրութիւններից, որոնք
գրված են հայոց 967—978 թուականներին:

Մինչոյն թուականին այսինքն 967-ին է պատ-
կանում և Թաղէի վանուց հին նորոգութիւնը և
շատ գերեզմանաքարերի թուականը: Ն վերայ այսր
ամենայնի, այս աշխարհքն անուանում են Զարդե-
րան, որ նշանակում է չորս եկեղեցեաց կառավա-
րութիւն: Թաթարների պատմածի համեմատ այդ
եկեղեցիքը եղել են Վրադիանայ սուրբ Յովաննու
վանքը, Քիլիսաբեանդի վանքը, Զանգի-մերայ Աս-
պարազնայ վանքը և Թաղէի վանքը:

Այս բոլոր աւերակների մէջ միայն կանգուն է
մնացել տասն և վեց-տարեայ մի քրիստոնէական
յիշատակարան, Թաղէի վանքը, ուր լինել վարդա-
պետում են Լուսաւորիչ Գրիգորի յղութիւնը: Այս
սրբութեան տաճարում այժմ էլ կարողանում է
մի հայ հոգևորական կանգնել, հազար երեսուն և
վեց նահատակների հոգեհանգստեանը փառարանե-
լու և դաւաճաններին ողորմեսցի ասելու համար:
Հակառակ եկեղեցւոյ ներողամտութեան, ժողո-
վուրդը սոսկալի յիշողութեան տակ է գրել նոցա
յիշատակը «Աստուածը», ասում է ժողովուրդը, չսև
կարիճ չէ ստեղծել, այդ զգուշի մահացու միջատնե-
րը դաւաճանների, ազգուրացների գերեզմաններիցն